

Ἄλλ' ἡ πανήγυρις αὕτη, περὶ ἧς γράφομεν, τῆς 28 Αὐγούστου 1834, δὲν εἶχεν ἀφορμὴν πολιτικὸν γεγονός τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀλλ' αὐδὲ ἦτο ἰδιωτικὴ ἢ δημοτικὴ, ἦτο πανήγυρις ἐθνικὴ, μοναδικὴ ἕως εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἐθνῶν καὶ πρωτοφανὴς, τελεσθεῖσα πρὸς καθαγίας τῆς πραγματώσεως εὐγενοῦς ἰδέας, τῆς ἀνορθώσεως τοῦ Παρθενῶνος, καὶ τῶν τῆς Ἀκροπόλεως ναῶν μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τοῦ κλασικοῦ εὐάφους, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς κυανολεύκου Ἑλληνικῆς σημαίας, ἧτις πρὸ ἐνός ἔτους εἶχεν ἐκεῖ ὀριστικῶς στηθῆ μετὰ παρέλευσιν ὀλοκλήρων αἰῶνων δουλείας. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο νέα Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, καθ' ἣν ἐπισημῶς ἐωρτάσθη ἡ πρὸ πολλοῦ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἀρξαμένη ἐργασία πρὸς διάσωσιν τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς καταστρεφόμενων ἀρχαιοτήτων, πρὸς ἴδρυσιν μουσείων, καὶ πρὸς δημοσίευσιν ἐπιγράφων. Πάντες οἱ Ἕλληνες ἐγίνωσκον τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν ἀρχαίων μνημείων, ἔβλεπον τὴν ἐπ' αὐτῶν καθημένην ὄξαν τῆς πατρίδος, τὴν διατηρήσασαν ἄσβεστον τὴν μνήμην αὐτῆς, καὶ κατενόουν τὴν ὠφέλειαν, ἣν ὁ πολιτισμὸς προσεπορίζετο ἐκ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν, ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν, ἐκ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ναῶν, ἐκ τῆς προφυλάξεως ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀρπαγῆς· διότι ἡ πρώτη ἀπαίτησις, ἣν εἶχεν ἀπὸ τῆς νέας Ἑλλάδος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἦτο ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἀρχαίων τούτων λειψάνων. Ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τοῦτο διεφέροντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὧν ἡ πόλις διέσωζε τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης, τὰ ὅποια καθ' ἑκάστην ἐπεσκέπτοντο θαυμάζοντες οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ τὰ ὅποια μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἀδιαλείπτως κατεστρέφοντο, ἔρμαιον ὄντα τῆς ἀμαθείας, καὶ ἀντικείμενον τῆς κερδοσκοπίας τῶν κατακτητῶν. Ἀνάπασαν δὲ στιγμὴν ἀνεμίμησκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἀπώλειαν πολυτίμου κόσμου τῆς πόλεως τῶν καὶ ὁ μέγας πύργος τοῦ τότε σιγῶντος ὠρολογίου τῆς ἀγορᾶς, ὅπερ ἠγείρεν ὁ ἄροδος Ἐλγιν, ὡς ἀντάλλαγμα τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἀφῆρπασε.

Διὰ τῆς αὐτῆς καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς 28 Αὐγούστου ὑπῆρξε πάνδημος, καὶ ἐωρτάσθη μετ' ὀβελίας τῆς πομπῆς, ἧτις ἤρμωζεν εἰς τὴν πραγματικῶν τόνσον ὑψηλῆς ἐθνικῆς ἰδέας.

Ὅτε ἡ πανήγυρις αὕτη τελεεῖτο, πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἦτο ἐπὶ τὸ Ναυπλιον. Εἶχε μὲν ὀριστικῶς ληφθῆ ἀπόφασις ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἤθελον εἶσθαι ἡ ὀριστικὴ πρωτεύουσα, ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς μεταθέσεως αὐτῆς ἀπὸ Ναυπλίου ἐξεδόθη μετὰ 20 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐορτῆς, τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1834, ὁ δὲ βασιλεὺς Ὀθων ἀφίκετο καὶ ἐγκατέστη ἐν Ἀθήναις ὀριστικῶς τὴν 13 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Συνέβη δὲ μὲν τότε ὁ βασιλεὺς Ὀθων νὰ διατρέψῃ ἐν Ἀθήναις,

ἐντεῦθεν προτιθέμενος νὰ ἐξακολούθησεν περιοδεῖαν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Καίτοι δὲ δὲν ὑπῆρχον τότε ἐν Ἀθήναις μεγάλα στρατιωτικὰ σώματα, καὶ πληθὺς ὑπαλλήλων ἀνωτάτων καὶ κατωτάτων, καίτοι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἦτο ἀραιός, μόλις ἀναβαίνων εἰς 12,000, καίτοι ἔλειπον ἐντελῶς ὄχηματα (εἰσαχθέντων μόνον μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὀθωνος), καίτοι δὲν ὑπῆρχε πᾶσα ἐκείνη ἡ πολυτέλεια, ἡ κοσμουσα σήμερον τὰς δημοσίας τελετάς, ἡ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τελετὴ ἀπέβη λαμπρὰ κατ' ἐξοχὴν καὶ σεμνοπρεπῆς.

ΚΩΝΗΘΑ ΝΩΤ

Πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἐορτῆς ταύτης, ἀνάγκη νὰ προτάξωμεν τινὰ εἰσαγωγικῶς, ὅπως κατανοηθῆ ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς γενέσεως τῆς.

Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Ὀθωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν τῶν μελημάτων τούτου καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπῆρξεν ἡ διατήρησις καὶ διάσωσις τῶν ἀρχαίων λειψάνων τῆς τέχνης καὶ τῆς ἱστορίας, περὶ τῶν ὁποίων εἶχε μεριμνήσει καὶ ὁ Καποδίστριας. Πρὸς τούτο ὁ ἐξεδῶκεν ἡ Ἀντιβασιλεία τὸ Διάταγμα τῆς 10 Μαΐου 1834 «Περὶ δημοσίων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν συλλογῶν», ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον ἰσχύει, διέπον τὰ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν γενεῖ. Ἀλλὰ πλην τούτου τῆς Ἀντιβασιλείας, καὶ δὴ ὁ Ὀθων, προέβη καὶ εἰς πραγματικὴν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων μερίμναν πρὸς διάσωσιν αὐτῶν, προφύλαξιν ἀπὸ τῆς φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ εἰς ἀναστήλωσιν καὶ ἀνορθώσιν, ὅπου τοιαυτὴ ἦτο δυνατὴ, σωζομένων τῶν τεμαχίων. Ἐγένετο δὲ τούτου ἀρχὴ ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκτελεσθῆς τοῦ ἔργου ὠρίσθη ὁ διάσημος γερμανὸς ἀρχιτέκτων Λέων Κλέντσε, ἀνώτατος σύμβουλος τῶν Δημοσίων ἔργων τῆς Βαυαρίας, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν μέχρι τότε γενομένων σχεδίων τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων Κλεάνθους καὶ Σάουμπερτ, καὶ εὐρεσιν καταλλήλου θέσεως πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν Ἀνακτόρων.

Ὁ Κλέντσε, ἀναλαβὼν τὴν ἐκτέλεσιν τούτου τοῦ ἔργου, ἐν πρώτοις ἐδήλωσε, καὶ ἡ δήλωσις αὐτοῦ ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεχτὴ, ὅτι ἡ Ἀκρόπολις δὲν πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φρούριον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ἠρξαστο δὲ μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ζήλου τῆς ἐργασίας τῆς ἀνορθώσεως καὶ καθαρισμοῦ τῆς Ἀκροπόλεως. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ 100 ἐργάται ἐπεχειρήσαν τὴν ἀνασκαφὴν καὶ μετακίνησιν τῶν τεμαχίων τῶν μαρμάρων, καὶ τῶν σπονδύλων τῶν κατερριμμένων κινῶν. Τοιαυτὴ ἐργασία κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον παρεῖχε μεγίστας δυσκολίας ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως ἐργαλείων πρὸς μετακίνησιν τῶν μεγάλων ὀγκῶν τῶν μαρμάρων καὶ τοποθέτησιν. Ἐνεσκήψαν δὲ

τότε, εὐθύς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔργου, καὶ νόσοι ποικίλαι προσβαλοῦσαι τοὺς ἐργάτας, καί, ὡς λέγει ὁ Κλένταρος, τὰ πάντα ἐφαίγοντο ἀνθιστάμενα εἰς τὸ ἔργον.

Μόλις εἶχον παρέλθει τρεῖς ἑβδομάδες ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν, καὶ ἤκουσθη ὅτι ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ, μέλλων νὰ περιοδεύῃ τὴν Στερεάν. Τότε δ' ἐγένετο ἡ σκέψις ὅπως διὰ τελετῆς ἐπίσημου ὁ Ὄθων καταθέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ πρώτου κίονος τῆς ἀνορθώσεως τοῦ Παρθενῶνος. Αὕτη εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ἐορτῆς ταύτης, τῆς πρώτης χάριν τῆς ἀρχαιότητος ἐν Ἀθήναις τελεσθείσης.

Ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἐορτὴν ταύτην, οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεδέχθησαν διὰ πομπῆς τὸν Ὄθωνα, τρίταν ἤδη ἐπισκεπτόμενον τὰς Ἀθήνας. Εἰς Πειραιᾶ ἀποβιβάσθέντα μετὰ τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ τινῶν τῶν μελῶν τοῦ ὑπουργείου, ἡ γραμματέων τῆς ἐπικρατείας, ὡς τότε ὠνομάζοντο, ὑπεδέχθησαν πολλοὶ τῶν πολιτῶν, ἐν οἷς τρεῖς δημαγόραγτες, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ, ὧν ὁ εἰς προσέφερον αὐτῷ ὑπερμεγέθη γλαυκὰ ζῶσαν, ὁ ἕτερος κλάδον ἐλαίας, καὶ ὁ τρίτος, οὐτινος καὶ τὸ ὄνομα γινώσκωμεν, ὁ Γιαννακὸς Βλάχος, προσεφώνησε τοὺς ἐξῆς βραχεῖς, ἀλλ' ἐκφραστικoὺς λόγους.

« Βασιλεῦ,

« Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, πρίσιν εὐτυχήσασα νὰ ὑποδεθῇ τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, παρακαλεῖ διὰ τῶν δημογερόντων τῆς νὰ δεχθῆς, ὦ Βασιλεῦ, τὴν ἐκφρασίαν τῆς υπερβάλλουσας χάρας τῆς.

» Ὁ μίλησχος καὶ φιλελεύθερος ἐργατικὸς τῆς Ἀττικῆς λαὸς προσφέρει εὐκρινῶς τὴν καρδίαν του καὶ τοὺς βραχίονάς του εἰς τὸν θρόνον Σου, Βασιλεῦ, πεπεισμένοι ὅτι διὰ Σου θέλουσιν ἀληθεύσει αἱ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προρρήσεις τῆς καλλιφώνου Μούσης τοῦ σεβαστοῦ Βασιλέως, τοῦ πατρὸς Σου, ὅτι διὰ Σοῦ, ὦ Βασιλεῦ, θέλουσι στεφανωθῆ οἱ ἀγῶνες ἡμῶν, ἐπιστρεφάσης πάλιν τῆς Ἀθήνας μετὰ τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὴν πόλιν μας.

» Ἦρωες τῆς Σαλαμίνος, πενήθοροντες τόσους αἰῶνας διὰ τὰς ἀλύσεις μας, καὶ τὴν ἐκ τοῦτου πτώσιν μας, ἀνυψώσατε ἤδη τὴν κεφαλὴν σας με ὄμμα χαροπὸν νὰ ἰδῆτε τὴν πόλιν σας ἀνεγειρομένην, καὶ ἔδραν σοφίας καὶ εὐνομίας γενομένην.

Ζήτω ὁ Βασιλεὺς.»

Ἡ γλαυκὴ, ἥτις ἐδόθη τῷ Βασιλεῖ, θανάτωθεῖσα καὶ ταριχευθεῖσα, ἀπεστάλη εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Μονάρχου, ὅπου μέχρι σήμερον εὐρίσκεται.

Βασιλικὴ ὑποδοχὴ ἐγένετο εἰς τὸν Ὄθωνα καὶ εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου προϋπήνησαν αὐτὸν ἀθροῖα οἱ πολῖται, πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ μετὰ τοῦ κλήρου, καὶ παρεκολούθησαν μέχρι τῆς οἰκίας ἔνθα κατέλυσε.

Ὁ Ὄθων εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν

διὰ τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐκ τῆς ἀφίδος τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναρτηθῆ μέγας στέφανος θαυροπλεκτός φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

ΑΙ Δ' ΕΙΣΙΝ ΑΘΗΝΑΙ
 Η ΤΕ ΘΗΣΙΩΣ ΚΑΙ ΔΑΡΙΑΝΟΥ
 ΟΘΩΝΟΣ ΝΥΝ Η ΠΟΛΙΣ.»

Ἡ ὄψις τοῦ Ἀδριανοῦ ἐγρησίμωσε τότε ἀντὶ τεχνητῆς ἀφίδος, ἐκ τῶν προσκαιρῶς ἀνεγειρομένων κατὰ τὰς τοιαύτας τελετάς. Ἀλλὰ διὰ τίνος ὁδοῦ ἐκ τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως, ἥτις ἦτο ὅπου καὶ σήμερον, παρὰ τὸ Δίπυλον, καλουμένη τότε *Τοθτικὴ Πόρτα*, ἐνεκα τῶν παρακειμένων χαλκείων, ἐπορεύθη ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖ, δὲν γνωρίζομεν, τὸ πιθανώτερον εἶνε διὰ τῆς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, διότι ἄλλη ὁδὸς ἐν τῇ πόλει δὲν ὑπῆρχε βατῆ. Γράφει αὐτῶς μικρὰ ἀντάποκρίσις ἐξ Ἀθηνῶν ὅτι « διὰ τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπορεύθη εἰς τὴν προτομασθεῖσαν αὐτῷ οἰκίαν », ἀλλὰ καὶ τίς ἡ οἰκία αὕτη ἀγνοοῦμεν, ἢ ἐπιστολὴ σιωπᾶ τὸ ὄνομα.

Μετὰ παρέλθοντιν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀφίδος τοῦ βασιλέως, ἀκριβῶς δὲ τῇ 28 Αὐγούστου, ἡμέρα Τρίτη, ἐξεδόθη πρόγραμμα ἐκ 16 ἀρθρῶν κανονιστικὸν τῆς τελετῆς, περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, καθ' ἣν ὁ Ὄθων ἤθελε διὰ τριῶν σφυροκτυπημάτων καθαγιάσει τὸν πρῶτον σπόνδυλον κίονος πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ Παρθενῶνος. Ἀγνοοῦμεν ἂν τὸ πρόγραμμα ἦτο ἐντυπὸν ἢ χειρόγραφον, ὑποθέτομεν τὸ δεύτερον, διότι τότε τυπογραφεῖαν δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις, ἐκτός ἂν ὑποθεθῇ ὅτι τὰ τῆς ἐορτῆς εἶχον προετοιμασθῆ ἐν Ναυπλίῳ. Ἡμεῖς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν χειρόγραφον τοῦ προγράμματος, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Π. Σωματάκη, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο εἶνε μακρόν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν περιγραφὴν τῆς τελετῆς, μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἀλόκληρον, ἄλλως τε δὲ εἶνε καὶ περιεργὸν διὰ τε τὸ ὕψος, καὶ τὰς διατάξεις, ἃς περιέχει.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ

Α.) Τὴν Τρίτην εἰς τὰς 4 μ. μ., θέλουν παρευρεθῆ εἰς τὴν Βασιλικὴν αὐλὴν τῆς Α.Μ. τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Μονάρχου, ὅλοι αἱ ἐν Ἀθήναις πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, ἢ δὲ ἐθνοφυλαχὴ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν θέλει εἶσθαι εἰς τὸ προαυλίον, ἐν παρατάξει τοποθετημένη.

Β.) Αἱ ὁδοὶ ἀπὸ τῆς πύλης τῆς κατοικίας τῆς Α.Μ. μέχρι τῆς πύλης τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Παρθενῶνος θέλουν εἶσθαι θαυροπλεκτοὶ.

Γ') Οἱ ἤχοι τῶν χαλκοστομικῶν κωδῶνων θέλουν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐκπόρευσιν τῆς Α. Μ.

Δ') Ἡ ἐθνοφυλαχὴ θέλει ἀνοίξει τὴν ὁδὸν τῆς πομπῆς.

Ε') Θέλουν εἶσθαι εἰς δύο παραλλήλους γραμμάς ἀκόλουθοι 60 πολῖται Ἀθηναῖοι, φέροντες κλάδους ἐλαίας ἀνά χειρας.

Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν συντεχνικῶν μετὰ τὰ ἐμβλήματα τῶν.

Οἱ πρόκριτοι τῶν Ἀθηνῶν αὐτόθρονος καὶ πάροικοι, οἱ διδάσκαλοι, οἱ σύμβουλοι τῆς Δημογεροντίας, καὶ οἱ Δημογέροντες.

Θέλουν παρακολουθεῖ ὁ Μοίραρχος μετὰ τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς Β. χωροφυλακῆς.

Ὁ Συνταγματάρχης ἐπιθεωρητῆς τοῦ Νομοῦ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν ὑπαξιωματικῶν.

Οἱ εἰς Ἀθήνας Πρόξενοι.

Ὁ Νομάρχης μετὰ τοῦ διευθυντοῦ καὶ ὄλων τῶν ἐν Ἀθήναις πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἀρχῶν.

Οἱ συγκροφεύοντες τὴν Α. Μ. Γραμματεῖς τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐφιππος μετὰ τῆς Ἰ. Ἀντιβασιλείας, καὶ περιστοιχισμένος παρὰ τῶν σὺλικῶν του, ἐν μέσῳ δύο γραμμῶν ἐκ τῆς Β. χωροφυλακῆς.

Ἐν ἀπόσπασμα τοῦ πεζικοῦ τῆς γραμμῆς θέλει κλείει τὴν πομπήν.

Ἐπὶ τέλους θέλει ὁ ὁρμός ἀφεθῆ εἰς τὰ παρακολουθοῦντα πληθῆ.

Γ') Ὁ Φρούραρχος ἔχων ἀνηκόντως τεταγμένον τὸ πεζικόν τῆς γραμμῆς θέλει ὑποδεχθῆ τὴν Α. Μ. εἰς τὴν πύλιν τῆς Ἀκροπόλεως, φέρων ἀνά χειράς τὰς κλείς τῶν πυλῶν ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου.

Ζ') Μετὰ πενήκοντα βήματα ἔνδοθεν τῆς Ἀκροπόλεως θέλουν χοροστατεῖ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ μέχρι τοῦ Παρθενῶνος αἱ παρθένοι τῶν Ἀθηνῶν· μία ἐξ αὐτῶν θέλει φέρει ὑψωμένην τὴν Ἀθηνᾶν ἐπὶ σημαίας, καὶ ἑτέρα θέλει φέρει δαφνόπλεκτον στέφανον ἐπὶ κυαναστρώτου δίσκου, ὅσοι δὲ αἱ παρθενοὶ μετὰ κεφαλὰς ἐστεμμένες καὶ λευκοστόλιστοι θέλουν φέρει εἰς χειράς κλάδους μυρσίνης, καὶ ὁδηγοὶ θέλουν εἶσθαι ἡ Διδασκάλισσα αὐτῶν, καὶ αἱ Κυραὶ τῶν Δημογερόντων.

Η') Ὁ Μυστικὸς Σύμβουλος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας Κύριος δὲ Κλέντζες, ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες θέλουν ὑποδεχθῆ τὴν Α. Μ. εἰς τοὺς πόδας τῶν Προπυλαίων καὶ θέλουν τὸν συνοδεύσει εἰς τὸν Παρθενῶνα, ὅπου ἡ στρατιωτικὴ Μουσικὴ θέλει παῖνίζει ἀναμένουσα. Ἡ Α. Μ. θέλει εὐδοκῆσει νὰ διευθυνθῆ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ.

Θ') Ἡ Α. Μ. θέλει ἀναβῆ τὸν ἀπὸ δάφνας, ἐλαίας καὶ μυρσίνης καταπλεκτὸν θρόνον, ὑψωμένον κατ' ἀντικρὺ τοῦ Ἴσαμίου, ἐντὸς τοῦ βήματος τοῦ ὁποῦο ἡ Ἰ. Ἀντιβασιλεία καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ θέ-

λουν λάβει θέσιν κατὰ τὴν ὁποίαν προσημειώθησαν τάξιν.

Ι') Αἱ παρθένοι θέλουσι λάβει ἐπίσης θέσιν ἔνδοθεν τοῦ ἀρκτιανατολικοῦ περιστυλίου τοῦ Ναοῦ, καὶ θέλουν σχηματίζει ἐν ἡμικύκλιον.

ΙΑ') Τὸ πεζικόν τῆς γραμμῆς θέλει εἶσθαι κύκλῳ τοῦ Ναοῦ τεταγμένον.

ΙΒ') Θέλει ἐκφωνηθῆ λόγος, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποῦο ὁ Κύριος δὲ Κλέντζες θέλει προσκαλέσει τὴν Α. Μ. νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐπίσημον πρᾶξιν τῆς λιθοθεσίας τῆς στήλης. Ὅταν ἡ Α. Μ. ἐκτελέσῃ τὴν πρᾶξιν ταύτην διὰ τριῶν εἰθισμένων σφωροκοπημάτων, ἡ αὐτὴ πρᾶξις θέλει ἐπαναληφθῆ παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἰ. Ἀντιβασιλείας, καὶ τῶν παρόντων Γραμματέων τῆς Κυβερνήσεως.

ΙΓ') Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ὄλων τούτων αἱ παρθενοὶ καὶ χορεῖαι θέλουν πλησιάσει ἐν ἡμικύκλιῳ τὸν θρόνον τῆς Α. Μ., ἡ παρθένοσ ἡ φέρουσα τὴν σημαίαν θέλει προηγεῖσθαι, ὅσοι αἱ λοιπαὶ θέλουν φάλλει τὸν ὕμνον τῆς Α. Μ. δύο ὁ ἐξ αὐτῶν θέλουν προσφέρει εἰς τὴν Α. Μ. τὸν στέφανον, φέροντα κύκλῳ τὴν χρυσοκέντητον ἐπιγραφήν

ΤΩΙ ΕΝΔΟΣΩΙ ΑΝΕΓΕΡΤΕΙ
ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙ

ΑΙ ΠΑΡΘΕΝΙΚΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΧΟΡΕΙΑΙ Η'

ΙΔ') Μετὰ τὴν ἀπάντησιν τῆς Α. Μ. αἰφνίδιος τῆς στρατιωτικῆς Μουσικῆς παιανισμός, καὶ οἱ ἤχοι τῶν χαλκοστόμων κωδῶνων θέλουν ἤχησει παρευθὺς καὶ ἀναμειχθῆ εἰς τὸν αέρα.

ΙΕ') Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐξερχόμενος τοῦ Ναοῦ θέλει διευθυνθῆ εἰς τὴν κατοικίαν του διὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως, τῆς εἰς τὰ προηγουμένα ἄρθρα σημειωθείσης.

ΙΣ') Τὴν νύκτα θέλουν φωτισθῆ λαμπρῶς ἡ Ἀκρόπολις καὶ ἡ πόλις.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐξετελέσθη κατὰ γράμμα, ὡς μανθάνομεν ἐκ περιγραφῆς συντόμου, δημοσιευθείσης ἐν ἀλληλογραφίᾳ ἐξ Ἀθηνῶν ἐν τῷ «Σωτῆρι» ἐφημερίδι τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ I. Mährlen «Geschichte Griechenlands von der Ankunft König Otto's in Nauplia bis zu seiner Thronbesteigung (Vom 6. Februar 1833 bis 1. Juni 1835)».

Ὁ «Σωτῆρ» ἀναφέρει: «Γράφουν ἀπο τὰς Ἀθηνῶν. Ἀφ' οὗ ἔφθασεν ὁ Βασιλεὺς ἐδῶ, εἰμεθα ὅλο χαρὰ! Χθὲς ἔγεινε μία ὥραλα τελετὴ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν· ὁ Βασιλεὺς ἐπῆγε προσωπικῶς, συνοδευόμενος ἀπὸ ἀναρίθμητον πληθὸς λαοῦ. Ἡ ὥραιότερα σφόδρῃ τῆς τελετῆς ἦτο τὰ κοράσια τῶν σχολειῶν. Ἦσαν ὅλα λαμπροφορεμένα καὶ ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν κλάδους μυρσίνης, δεμένους μετὰ λευκὰς καὶ κυανᾶς ταινίας. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἔφερε σημαίαν, ἣτις εἶχεν ἐν τῷ μέσῳ λευκὸν κύκλον, ἔνδοθεν τοῦ ὁποῦο ἦτο χρυσοκέν-

τητός Ἀθηναῖα, εἰς δὲ τὸ ἀπίσθην μέρος μία γλαυῖς. Ἡ μουσικὴ τῆς Ἀγγλικῆς φρεγάτας Μαδαγασκάρ ἐπαιξεν ἤχους ἐθνικούς. Μετὰ τὴν τελετὴν τὰ κοράσια παρουσιάσαν εἰς τὸν Βασιλέα στέφανον ἀπὸ μυρσινίας, ἐλαίας καὶ δάφνας φέροντα κύκλῳ τὴν χρυσοκέντητον ἐπιγραφὴν, « τῷ ἐνδόξῳ κτλ. . . »

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον αἱ ἐρημερίδες, αἱ ἐκδιδόμεναι ἐν Ναυπλίῳ, δὲν εἶχον τακτικούς ἀναποκριτάς, ὡς καὶ σήμερον διούτυχως, εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἐξ ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν ἠρῶντο πολλάκις πληροφορίας, διὰ τοῦτο ἡ ἐορτὴ αὕτη δὲν περιγράφεται λεπτομερῶς φαίνεται μᾶλλον τὸ ἀνωτέρω τεμάχιον ἐπιστολῆς ὡς ἐκ περισσοῦ μνημονεῖον τῆς τελετῆς. Πληρεστέραν περιγραφὴν ἔχει ἡ ἐκθεσις, ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἧς ἐμνημονεύσαμεν. Ἐκ ταύτης ὡσαύτως φαίνεται ὅτι ἡ τελετὴ ἐγένετο κατὰ τὸ πρόγραμμα προσθέτει δὲ μόνον περιπλέον ὁ γράφων ὅτι περὶ τὰς 6,000 πολιτῶν ἐκάλυπτον τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ ἐρείπια τῆς Ἀκροπόλεως, διακεχυμένων ὅπου ὑπῆρχε θέσις βατῆ, καὶ σχηματιζόντων γραφικὰ συμπλέγματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήρχοντο ἀλαλαγμοὶ χαρᾶς καὶ ἐπευφημιῶν. Συνετέλεσε δὲ, γράφει, εἰς τὸ χαρμώδυνον τῆς ἐορτῆς, οὐ μόνον ἡ χαρὰ τῶν κατοίκων, οἱ ἤχοι τῶν σαλπύγγων καὶ τῆς μουσικῆς, ὁ στολισμὸς τῶν ὁδῶν τῆς Ἀκροπόλεως διὰ μυρσινῶν καὶ δαφνῶν, ἡ παρουσία τῶν παρθένων τῶν Ἀθηνῶν ἐστεμμένων καὶ λευχειμονουσῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα, ὁ εὖδιος οὐρανός, καὶ τὸ μέγα γραφικὸν πανόραμα τὸ ἐκτεινόμενον ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν.

Ἐκ τοῦ « Σωτήρος » μανθάνομεν ὅτι τῆς τελετῆς ταύτης ἐπεστάτησε, διευθύνας ὅλας τὰς προπαρασκευάς, ὁ Ἰωάννης Κλάδος, οὗτινος ἐπαινεῖ τὴν φιλοκαλίαν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην. Τοιαύτη διήρξεν ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ χάριν τῶν ἀρχαιοτήτων τελεσθεῖσα, καὶ ἧς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σημασίαν κατανοήσαντες οἱ πολῖται τότε τῶν Ἀθηνῶν συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐορτασθῇ ὅσον τὸ δυνατόν λαμπρότερον. Σκοπιμώτατα δὲ οἱ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς τελετῆς ταύτης λαβόντες εἰργάσθησαν διότι διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου περὶ ἀρχαιοτήτων, οἱ οὐ τιμωροῦνται οἱ καταστρέφοντες αὐτάς ἢ παλοῦντες, διὰ τῆς δαπίνης τῆς πολιτείας ἐνάρξεως ἀνασκαφῶν, καὶ συντηρήσεως ἀρχαίων μνημείων, καὶ διὰ τῆς τελετῆς ταύτης, οἱ ἧς καθηρέσθη τὸ ἔργον τοῦτο, κατεδείχθη εἰς πάντας ὅτι αἱ ἀρχαιότητες ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας, ἀπεδόθη εἰς αὐτάς χαρακτηριστὴ ἱερός, ὥστε πᾶς ὁ βλάπτων ὑπόκειται εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ νόμου ὡς βέβηλος καὶ ἱερόσυλος.

Πρὸ τῆς λιθοθεσίας ἰδὲ ἔφορος τῆς ἀνασκαφῆς Κλέντσε ἐξεφώνησε λόγον, ὅστις κατὰ τὸ τέλος

τῆς τελετῆς διενεμήθη ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει εἰς πολλοὺς τῶν παρισταμένων. Ὁ ἦτο δὲ ὁμολογούμεν, ἐλλιπὴς ἢ περιγραφὴ ἡμῶν, ἢ ἄλλως ἔχουσα τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, ἄτε γραφείσα ἐξ ἐλλήτων πηγῶν, ἂν παρελείπομεν τὴν δημοσιεύσιν τοῦ λόγου τούτου, κατὰ τὴν τότε μετάφρασιν, ἧς διωρθώσαμεν μόνον περικοπὰς τινὰς κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον, χάριν τῆς ἐνοίας.

ΛΟΓΟΣ ΚΛΕΝΤΣΕ

Μεγαλειότατε,

« Ἡ Μεγαλειότης Σου, ἐκτός τῶν ἄλλων εὐεργετημάτων, τὰ ὁποῖα ἡ νέα Ἑλλάς χρεωσθεῖ ἤδη εἰς τὴν βασιλικὴν Σου πρόνοιαν, εὐδόκησε νὰ δώσῃ εἰς τὴν χώραν ταύτην, καὶ εἰς ὅλον τὸν πεφωτισμένον κόσμον, φανεράν ἀπόδειξιν τῆς ὑψηλῆς πατρικῆς κληρονομίας, τὴν ὁποίαν ἔχεις καὶ διὰ τὴν μεγάλην ἱστορίαν, τὴν στερεωτέραν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ὠριασιότητος ταύτης χώρας.

Πῶς εἶδονατο τοῦτα νὰ γίνῃ κάλλιον καὶ μὲ πλείονα ἀξιοπρέπειαν ἀπέναντι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, παρὰ μὲ τὸ νὰ δείξῃς ὁ ἴδιος τὴν κληρονομίαν Σου διὰ τὰ ἐπι ὑπάρχοντα λείψανα τοῦ μεγάλου τοῦτου παρελθόντος, λέγω διὰ τὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης;

Διὰ ταῦτα εὐαρεστήθη ἡ Μεγαλειότης Σου νὰ διατάξῃ νὰ διευθύνῃ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐμελλον νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ μεγαλειτέραν φθοράν, καὶ νὰ διατηρηθῶσι διὰ τοὺς ἐλευστομένους αἰῶνας τὰ μνημεῖα τῆς περιφήμου ταύτης ἄκρας, τῆς πρὸ τρισχιλίων ἐτῶν ἑδρας τῆς ὀξείας τῶν Ἀθηναίων, τὰ ὑψηλότερα καὶ ἐντελέστερα ταῦτα ἀριστουργήματα, ἀφ' ὅσα ποτὲ ἐγέννησεν ἡ φαντασία τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ.

Αἰσθάνομαι βαθέως τὸ μέγεθος, τὴν ἀξίαν καὶ τὸ κάλλος τοῦ ἔργου τοῦτου. Οὔτε τὰ ἄψυχα ἐργαλεῖα, οὔτε ἡ διαταγὴ τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας, οὔτε οἱ κόποι τῶν ἐργατῶν δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς πέρας αὐτὸ μόνον, ἄνευ ποιητικῆς τινος ζωῆς, ἣν πρέπει νὰ περιβληθῶσι πάντα ταῦτα.

Αἱ σχιαι τῶν μεγάλων ἐκείνων ψυχῶν συνεθισμέναι πρὸ χιλιάδων χρόνων νὰ βλέπωσιν εἰς τὸν κτύπον τῆς σφύρας καὶ τῆς ἀξίνης, εἰς τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ἐργατῶν τὸ σημεῖον νέας καταδάρσεως τῶν θείων τούτων ἀριστουργημάτων, ἐσηκόνοντο τριγύρω ἡμῶν ἀπὸ τὰ ἥσυχα αὐτῶν ἀναπαυτήρια, καὶ ἐφαίνοντο ἐκτεινέουσαι πεφοβισμέναι τοὺς βραχιόνιας ὑπεράνω τῶν τελευταίων ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας αὐτῶν μεγαλοπρεπειας, ὥπως ἐμποδίσασιν τὴν ἐσχάτην αὐτῶν φθοράν. Τὰ πάντα ἐφαίνοντο ἀνθιστάμενα εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπεχείρησιν· οἱ μοχλοὶ, οὔτινες ἐμελλον νὰ ἐκχώσωσι καὶ τόποθετήσωσι τακτικῶς τοὺς

δισπαρμένους λίθους ἐνέδιδον καὶ ἐρρήγνυντο, τὰ γοσημάτα ἐμπόδιζον τοὺς ἐργάτας, τὰ σχοινία καὶ αἱ τροχαλῖαι δισπῶντο, καὶ οἱ ἐκτεπληγμένοι τέκτονες ἐνόμιζον ὅτι ἔπρεπε νὰ παραιτησῶσι τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Ἄλλ' ἰδοὺ, ἐφάνη εἰς τὸν μακρυνὸν ὄριζον ἀνακύψασα ἀπὸ τὸν κυανεὸν κόλπον τῆς Ἀμφιτρίτης ἡ σημαία τῆς ἐλπίδος. Ὁ Βασιλεὺς ἔρχεται μὲ τοὺς σοφοὺς συμβούλους του, διὰ νὰ ἐπιχειρησῆ ὁ ἴδιος τὸ ἀρχαῖον ἐργὸν τῆς διασώσεως! Οὕτως ἐφώνησεν ὁ ἀναγεννηθεὶς λαὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ φωνὴ αὕτη ἠκούσθη καὶ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον λόφον, ὅπου εἴμεθα τόσον περὶ χαρεῖς καὶ εὐελπίδες συνηθροισμένοι.

Ἰδοὺ νέος ζήλος ἐμφυχθεὶς τοὺς ἀποκαμόντας ἐργάτας, τὰ πάντα τώρα προχωροῦσιν εὐκόλως καὶ εὐχαρίστως, καὶ ἀνεγείρονται πάλιν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς τὰ κεκρυμμένα πρὸ αἰῶνων λείψανα τῆς Πλάστικῆς, τὰ ὁποῖα ἡ Εὐρώπη θαυμάζει ὡς τὰ ἀκρότατα τῆς τέχνης, ὡς ἔργα τῆς γλυφίδος τοῦ Φειδίου. Σχεδὸν αὐτόματα τὰ γιγαντιαία ταῦτα μάρμαρα ὑπέκουσιν εἰς τὴν θέλῃσιν τῶν τεκτόνων καὶ συναρμολογῶνται, ὡς ἐπὶ τῶν μυθικῶν χρόνων τοῦ Ἀμφίωνος, πρὸς τοὺς ῥυθμούς τῶν ὕμνων, ὅτινες χαίρουσιν τὸν Βασίλεα.

Τοὺς ὕμνους τοὺτους ἤκουσαν αἱ προφυλάττουσαι σκῆαι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν Ἀθηῶν, αἰτινες περιπῆσαν περὶ τοὺς στύλους καὶ τὰ τείχη; Ἡσθάνθησαν ὅτι ὁ Ὄθων ἐρχεται; Ναί, ἡ χαροποῖα αὕτη εἰδήσις ἐφθασε καὶ μέχρις αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἡ παρουσία αὐτοῦ μόνον ἀγαθὸν δύναται νὰ φέρῃ διὰ πᾶν, ὅτι ἡ Ἑλλάς περὶ τέλει ὠραῖον καὶ ἔξογον, ἐπανήλθον περὶ χαρεῖς καὶ εὐμενεῖς εἰς τοὺς ψυχροὺς τάφους τῶν, ὅπου ἀπεκοιμήθησαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν ῥυθμὸν, ὁ ὁποῖος ἐξήγειρεν αὐτὰς περιφύδους ἐκ τῆς ἡσυχίας τῶν.

Ἡ Μεγαλειότης Σου ἐπάτησε σήμερον μετὰ τοσούτους αἰῶνας βαρβαρότητος πρῶτην φθῶν τὴν ἐνόσον ταύτην Ἀκρόπολιν, βαίνουσα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δόξης, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν διήλθον οἱ Θεμιστοκλεῖς οἱ Ἀριστέδαι, οἱ Κίμωνες καὶ οἱ Περικλεῖς, καὶ τοῦτο εἶνε, καὶ πρέπει νὰ εἶνε εἰς τοὺς θογαλυτοὺς τοῦ λαοῦ σύμβολον τῆς ἐνδόξου βασιλείας Σου, Μεγαλειότητε, καὶ πάσης ἀποφάσεως, ἣν ἐλάβες περὶ τοῦ βράχου τούτου.

Πάντα τὰ λείψανα τῆς βαρβαρότητος θέλουσιν ἐξαφανισθῆ, καθὼς ἐδῶ ὁμοίως καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰ λείψανα τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος θέλουσι τεθῆ μετὰ νῆαν λάμπιν, ὡς στερεὰ βάσις ἐνδόξου παρόντος καὶ μελλόντος.

Τολμῶ ἤδη νὰ παρακαλέσω τὴν Μεγαλειότητά σου, ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλλάδος καὶ πάντος τοῦ κόσμου νὰ δώσῃς εἰς τὸ πρῶτον μάρμαρον, τὸ ὁποῖον ἀνεγείρεται πάλιν εἰς τὸν ἀναγεννηθέντα Παρθενῶνα, τὸν συνειθισμένον

καθαγιασμόν, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην διαβεβαίωσιν ὅτι τὸ ἔργον θέλει μετὰ ἀποδοτικῆς προαγόμενον καὶ ἐπιτυχάνον.

Ἐὐθὺς μετὰ τὴν τελετὴν ταύτην ὁ Ὄθων ἐπέσκέφη τὸ σχολεῖον τοῦ Χιλ, καὶ κατόπιν ἀπῆλθε τῶν Ἀθηῶν ἐξακολουθῶν τὸ ταξείδιον αὐτοῦ εἰς Ῥούμελην. Ὁ Κλέντσε δὲ μετ' ἐλίγον χρόνον ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν, ἀφοῦ ἔδωκεν ὅλας τὰς ὀδηγίας πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν ἀνασκευῶν αἰτινες διεξήχθησαν κατόπιν ὑπὸ τὴν διευθυνσίν του ἀρχαιολόγου Λουδοβίκου Ῥέξ.

Ὁ Φεῖδωρος ἦδη νὰ προσθέσωμεν, ὅτι περὶ τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐργάτης τῶν ἐπιπέδων τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν, καὶ ὁ εἰσηγητὴς ἀναμφιβολῶς τῆς τελεσθείσης ἑορτῆς τῆς λιθοθεσίας διότι ἐκ τοῦ προγράμματος καὶ τῆς ὅλης διακοσμῆσεως αὐτῆς δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι τὸ σχέδιον διεγράφη ὑπὸ Εὐρωπαίου ἀνδρός, καὶ ἐδόθη πρὸς ἐκτέλεσιν.

Ὁ Κλέντσε ὑπῆρξεν εἰς τῶν διασημοτέρων ἀρχιτεκτόνων τῆς Γερμανίας, ἡ δεξιότης αὐτοῦ ἤτο ἤδη ἀγεγνωρισμένη ὅτε ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐγεννήθη τῷ 1784. Ἐσπούδασε τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐν Βερολίνῳ, ἐκτεῦθεν ἐπεσκέφη τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλίαν μελετῶν τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα αὐτῶν. Διέπρηνεν ἱκανὸν χρόνον ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἐφοίτησεν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν σχολὴν. Μετὰ τὴν περιήγησίν του ἐν Ἰταλίᾳ διωρίσθη ἀρχιτεκτὼν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ Ἱερώλυμου τῆς Βεσφαλίας. Τῷ 1815 ἐκλήθη εἰς Μόναχον ὡς ἀρχιτεκτὼν τῆς αὐλῆς, ἔνθα ἀνῆγειρε τὸ ἀνάκτορον τοῦ δούκῃς Leuchtenberg, τὴν βασιλικὴν σχολὴν τῆς ἑκπασίας καὶ ἑτεραὶ κτίρια. ταύτη δὲ ἀπεδείχθη ἡ ἱκανότης αὐτοῦ, ὥστε τῷ 1819 διωρίσθη διευθυντὴς ὅλων τῶν ἐπιμοσίων οἰκοδομημάτων. Κυρίως ὁμῶς τὸ στάδιον τοῦ μεγάλου ἀρχιτεκτόνος ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ 1825, ὅτε ἀνέβη τὸν θρόνον τῆς Βαυαρίας ὁ Λουδοβίκος, ὁ ὁποῖος ἐνεκαίνισε νέαν περίοδον τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν ἐν Βαυαρίᾳ, καταστήσας τὸ Μόναχον τὴν κατ' ἐξοχὴν πόλιν τῆς γερμανικῆς τέχνης. Ἔργα τοῦ Κλέντσε εἶνε ἡ Ἐλπιόθηκη καὶ ἡ Πανακοθήκη καὶ ὁ ναὸς τῶν Ἁγ. Πάντων, μνημεῖα, ἅτινα σήμερον ἀποτελοῦσι τὸν λαυριώτατον κόσμον τοῦ Μόναχου. Πλὴν, σούτων ὡσαύτως ἐν Μόναχῳ τὸ Ὡδεῖον, ἡ νέα πτέρυξ τοῦ ἰατρογείου τῶν στρατιωτικῶν, τὸ ἀνάκτορον τοῦ δούκῃς Μαξιμιλιανοῦ, ἡ ἀγορὰ καὶ ἄλλαι μεγαλοπρεπεῖς ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, κυρίως ἐν τῇ ἁδῷ Λουδοβίκου. Τῷ 1830 ἐπεφορτίσθη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου νὰ διεγράψῃ σχέδιον μνημείου, ὅπερ ἠθέλησε ν' ἀνεγείρῃ εἰς τὴν γερμανικὴν δόξαν, καὶ ὅπερ ὡνομάσθη Walthalla, ὁ Παράδεισος, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Σκανδιναυῶν, ὅπερ ἐκτί-

σθη ἐπὶ λόφου 95 μέτροι ὕψους ἀπέγαντι τῆς Ἰρατισβόνης (Regensburg), πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχλην τοῦ Δουνάβως, διὰ τὸ ὅποιον ἐδαπανήθησαν 14 ἑκατομ. φλωρινίων, καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀξιοθαυμάστων μνημείων τῆς Εὐρώπης ὄλης. Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀποπύον μακροθρον, ὁμοιάζει ἐξωτερικῶς πρὸς τὸν Παρθενῶνα, ἐσωτερικῶς δὲ πρὸς τὸν ἐν Ἀκράγαντι γαόν τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Τῷ 1834 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως διαγράψῃ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὡς καθέδρας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἀλλ' εἶχεν ἐν ταύτῃ καὶ ἑτέραν ἐντολήν, τὴν τοῦ ἐκτάκτου Κομισσαρίου τῶν σταλέων τότε Κόβελ καὶ Γκράϊνερ, πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Μάουρερ καὶ Ἀβελ. Εἰς τὴν ἀποστολὴν δὲ ταύτην συνετέλεσαν, προτρέψαντες τὴν βαυαρικὴν κυβέρνησιν εἰς τοῦτο, οἱ πολυάριθμοι φίλοι τοῦ Ἀρμανσπεργ ἐν Μονάχῳ, καὶ οἱ ἔνθερμοι ἔπαινοι τοῦ Παλμεστράνος, ὅστις ἐθεώρει τὸν Ἀρμανσπεργ ὡς μοχλὸν κατὰ τῆς ῥωστικῆς πολιτικῆς.

Ὁ Κλέντσε τότε μετὰ τῶν δύο ἀπεσταλμένων κατέπλευσεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου συνητήθη μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, εἶτα δὲ τὴν 30 Ἰουλίου ἔφθασαν εἰς Κόρινθον, καὶ ἐντεῦθεν μετέβησαν διὰ ξηρᾶς εἰς Ναύπλιον, ὅπου ὁ Κλέντσε ἐγνωστοποίησεν ἐπισήμως εἰς τὸν Μάουρερ καὶ Ἀβελ ὅτι ἀνακαλοῦνται, ὅπερ αὐτοὶ εἶχον μάθει ὀλίγας ἡμέρας πρότερον.

Τὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ Κλέντσε εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας εἶδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις.

Ἐκ Μονάχου ἀνεχώρησεν ὁ Κλέντσε εἰς Πετρούπολιν ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸν ἀρχιτέκτονα Gaertner, ὅστις κατέπεισε τὸν βασιλέα εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς τέχνης τοῦ μέσου αἰῶνος, ἐνῷ ὁ Κλέντσε ἦτο ὁπαδὸς τῆς κλαστικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἐφαρμοζομένης μὲν πλήρη ἐλευθερίαν κατὰ τὰς νέας ἀνάγκας καὶ περιπτώσεις. Ἐν Πετρούπολει εἰργάσθη περὶ τὴν διακόσμησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ, καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ἰδρυσιν μεγαλοπρεποῦς μεγάρου πρὸς τοποθέτησιν τῶν τεχνικῶν συλλογῶν τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ Κλέντσε ἦτο καὶ ζωγράφος καλός, κυρίως τοπισιογράφος, συνέγραψε δὲ καὶ πολλὰ βιβλία ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ περιγραφικὰ νῶν καὶ καλλιτεχνημάτων. Ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲ σημειοῦμεν τὸ ἐξῆς: «Aphoristische Bemerkungen gesammelt auf einer Reise nach Griechenland (Ἐφοριστικαὶ παρατηρήσεις συλλεχθεῖσαι ἐκ περιηγήσεως ἐν Ἑλλάδι.) Berlin 1838. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὰς γνώμας αὐτοῦ, τὰς θεμελιώδεις, ἐπὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ὁ Κλέντσε ἀπέβησε τῷ 1864, ἡ δὲ πόλις τοῦ Μονάχου ἤγειρεν αὐτῷ ἀνδριάντα χαλκοῦν

εὐγνωμοῦσα πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις κατ' ἐξοχὴν θεωρεῖται ὁ ἐργάτης τοῦ σχεδίου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῆς διακοσμῆσεως.

Ἐν Ἀθῆναις μηνὶ Ἰουλίῳ 1884.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΝΥΜΦΗ ΠΛΟΥΣΙΑ

(Διήγημα. Κατὰ τὸ γαλλικὸν τοῦ P. Mercieux.)

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου φύλλον.)

Ζ.

— Μίς Βιργινία, εἶπεν ἐσπέραν τινὰ τοῦ Δεκεμβρίου ὁ κ. Δαρλεμών εἰς τὴν δεσποινίδα Λώμβεϋ, ἐλάτε αὐριοι, σᾶς παρακαλῶ περὶ τὰς ἐννέα εἰς τὸ γραφεῖόν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω μαζί σας ἰδιαίτερος, μακρὰν ἀπὸ τὰ βιέμματα καὶ τὴν ἀκοήν τῆς Μαρκέλλας.

— Εἶμαι εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, ἤρξατο λέγων τὴν ἐπαύριον ὁ κ. Δαρλεμών. Πρὸ πολλῶν μηνῶν, σᾶς τὸ ἐξομολογοῦμαι, τρέφω τὸ σχέδιον νὰ νυμφεύσω τὴν Μαρκέλλαν μὲ τὸν κ. Δεσκλοβέλ. Ὁ νέος αὐτὸς μ' ἀρέσει μὴ φαίνεται πλασμένος διὰ τὴν κόρην μου, ἥτις θ' ἀπέκτα τοιοῦτοτρόπως καὶ πενήθεράν μοναδικήν. Ἡ Μαρκέλλα ἔχει ἀρκετὴν περιουσίαν διὰ δύο μ' ἐφάνη δ' ἐνθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ὁ Ἀλαῖν τῆς ἤρесе πολὺ, κ' ἐνόμιζα ὅτι τὸ πρᾶγμα θ' ἐγένετο πλὴν εὐκόλα.

— Λοιπὸν, κύριε;

— Τώρα μὴ φαίνεται, τούναντίον, ὅτι ὅλα πηγαίνου ἀνάποδα. Πολλάκις ἦδη ὁ Ἀλαῖν ἀφίνει τὴν μητέρα του νὰ γευματίζῃ μόνη μαζί μας, τὰς κυριακάς, χωρὶς νὰ τὴν συνοδεύῃ, ὅπως ἐκαμμεν ἄλλοτε, καὶ αὐτὴ ἡ ταλαιπωρία δὲν ἤξευρε τί προφάσεις νὰ εὔρη διὰ νὰ τὸν δικαιολογήσῃ. Ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅσῳκις φέρω τὸν λόγον περὶ τοῦ κ. Δεσκλοβέλ, ἡ Μαρκέλλα μὲ διακόπτει καὶ ἀλλάζει ὁμιλίαν. Ἦθελα νὰ μάθω ἂν σεῖς γνωρίζετε τίποτε περισσότερον ἀπ' ἐμέ. Σᾶς ὁμιλεῖ ἐνίοτε περὶ τοῦ Ἀλαῖν; Ὑποθέτετε νὰ ἔχη τίποτε ἐναντίον του;

— Ἡ Μαρκέλλα, ἀπήνησεν ἡ δεσποινὶς Λώμβεϋ, ἀπᾶς μόνον μὴ ἀνέφερε τὸν κ. Δεσκλοβέλ τὴν ἐσπέραν τῆς ἀφίξεώς του. Μὲ ἠρώτησε πῶς μοῦ ἐφαίνετο. Ἐκοτε τίποτε. Σᾶς ὁμολογῶ δέ, ὅτι αὐτὴ ἡ σιωπὴ, ἥτις δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸ φυσικὸν τῆς Μαρκέλλας, μὴ ἐνέπνευσεν ἰδέας πολὺ ὁμοίας μὲ τὰς ἰδικὰς σας, ἀλλὰ πρὸ ἐγὼς περὶ πού μηνὸς παρετήρησα, ὅπως σεῖς, ὅτι ὁ κ. Ἀλαῖν ἔρχεται σπανιώτερα, ὅτι ἡ μήτηρ του φαίνεται συλλογισμένη, καὶ ὅτι ἡ Μαρκέλλα προσποιεῖται ἐνώπιόν της φαιδρότητα ἥτις ἐξαλείφεται ἅμα μένομεν μόναι.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς φαίνεται καὶ εἰς ἐμέ, καὶ